

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3354/2019. (XII. 16.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.Kpk.46.118/2013/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Sánta Szabolcs Miklós ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.Kpk.46.118/2013/7. számú végzése ellen, és kérte a végzés megsemmisítését. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján a támadott végzés által felülvizsgált, Budapest Rendőrfőkapitánya 01000/51930/3/2013. számú végzését (a továbbiakban: Végzés) is semmisítse meg.
- [2] Az indítványozó előadta, hogy 2013. október 8-án közterületen – Budapest II. kerület, Fullánk utca 8. szám, valamint a Budapest XII. kerület, Cinege út 5. és 17. szám előtti járdaszakaszon 2013. október 17. napján 09.30 órától 2013. november 1. napján 14.00 óráig – tartandó rendezvényt jelentett be a Budapesti Rendőrfőkapitányságnak. Budapest Rendőrfőkapitánya a 2013. október 10-én kelt Végzéssel a bejelentést érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [3] A Végzésben hivatkozott a Teroelrhárítási Központ (a továbbiakban: TEK) 2013. október 2-án kelt, 6651/2013. számú személy- és létesítménybiztosítási intézkedésére (a továbbiakban: TEK-utasítás), amely „2013. október 03. napján 01.00 órától a szükséges ideig, de legkésőbb 2013. december 31-én 24.00 óráig a Budapest, XII. kerület, Kútvölgyi út és Cinege út kereszteződésétől a Cinege út Béla király út kereszteződéséig, valamint a Budapest, XII. kerület Csipke útra, a Cinege út és a Csipke út kereszteződésétől a Csipke út és a György Aladár út kereszteződéséig” terjedt ki. Intézkedését a TEK azzal indokolta, hogy a „fenti időszakban az intézkedéssel érintett területen, 2013. október 03-án hivatalos programon Izrael Állam magyarországi nagykövete, az intézkedéssel érintett egyéb időszakban pedig más védett személyek tartózkodnak és közlekednek, ezért a védett személyek biztonságának, szabad mozgásának és közlekedésének biztosítása érdekében” került sor az intézkedés meghozatalára. A TEK-utasítás szerint annak „hatálya alatt a védett személyek biztonsága érdekében – a konkrét helyzet függvényében és a fenti, jogszabályban rögzített feladatok maradéktalan és biztonságos végrehajtása érdekében – a szükséges mértékig és időtartamig a rendőrség az érintett útvonalat, közterületet a forgalom elől elzárhatja, vagy a forgalmat korlátozhatja, illetve az érintett terület lezárhatja, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti. Ebben az esetben a rendőri intézkedés egyértelművé teszi, melyik az a terület, amely a gyülekezési jog gyakorlására és egyéb nyilvános rendezvények megtartására rendelkezésre áll.”
- [4] A TEK-utasításra figyelemmel vizsgálta Budapest Rendőrfőkapitánya a Végzésben a gyülekezés által érintett terület lezárása szükségességét, illetve a lezárás révén a gyülekezési jog gyakorlásában okozott korlátozás arányosságát. Tekintettel azonban arra, hogy Budapest Rendőrfőkapitánya a rendezvény bejelentését „egységesen

vizsgálta”, valamint a TEK-utasítását „a Cinege utcára vonatkozó rendezvény megtartását akadályozó szükséges korlátozásnak tekintette, a bejelentés Fullánk utcára vonatkozó részének önálló értékelésére nem került sor”. Miután Végzésében megállapította, hogy az adott terület lezárása szükséges, és „nem lehetséges a helyszínen a gyülekezési jog bejelentésben foglaltaknak megfelelő biztosítása oly módon, hogy az a védett személyek biztonságát, szabad mozgását, közlekedését ne veszélyeztetné”, Budapest Rendőrfőkapitánya a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 30. § c) pontja („a kérelem nyilvánvalóan lehetetlen célra irányul”) alapján a bejelentést érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A Végzés tartalmazta ugyanakkor a következő megjegyzést: „Megjegyezni szükséges, hogy a TEK személyvédelmi, biztonsági szempontból elfogadhatónak tartja, ha az intézkedés hatálya alatt a különböző típusú rendezvények, összejövetelek megtartására a Budapest XII. kerület Csillagvölgyi út, Béla király út, Kútvölgyi út kereszteződésében, az üzemén kívül lévő kereskedelmi egység előtti járdaszakaszon kerül sor.”

- [5] Ezt követően az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól kérte a Végzés felülvizsgálatát. A bíróság a felülvizsgálati kérelmet elutasította, a bejelentett rendezvény megtartását pedig megtiltotta. A bíróság végzésében megállapíthatónak tartotta azt, hogy „a kérelmezett (Budapest Rendőrfőkapitánya) a felülvizsgáltni kért döntését végzés formájában hozta, melynek rendelkezése szerint a kérelmező (indítványozó) bejelentésének érdemi vizsgálat nélküli elutasítására került sor. A döntés indokolásából kitűnően azonban a kérelmezett valójában érdemben vizsgálta a bejelentést, és a döntését nem eljárási kérdésben, nem a bejelentés érdemi elbírálásra való alkalmatlanságáról, hanem éppen az ügy érdemében hozta, így az – tartalma szerint – határozat.” Majd a bíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy „a gyülekezéshez való jog a bejelentéssel érintett helyszínen a magánélethez való joggal, a szabad helyváltoztatás jogával és a közjogi méltóságnak törvényben garantált védelméhez fűződő közérdekkel konkurál. A magánélethez való jog sérelme, illetve sérelmének közvetlen veszélye, a szabad helyváltoztatás jogának korlátozása és a megjelölt további közérdek együttesen indokolja azt, hogy a kérelmező által bejelentett demonstráció tilalmazott kell, hogy legyen. A bíróság tehát úgy ítélte meg, hogy a (megelőlegezetten) békés demonstráció is tilalmazható a jelen esetben, mivel kevésbé korlátozó eszközök nem biztosítják mások érdekeinek érvényesítését. Ezért a felülvizsgálati kérelmet a Gytv. [a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény] 9. § (2) bekezdése alapján elutasította és a felülvizsgáltni kért döntés rendelkező részének téves szövegezését korrigálva a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen és időben való megtartását megtiltotta.”
- [6] 2. Az indítványozó a bíróság végzése ellen fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. A 2013. december 13-án érkezett panasz szerint a támadott végzés az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik. Az indítványozó mindenek előtt azt kifogásolta, hogy „a Bíróság a végzésében nemcsak a felülvizsgálati kérelmet utasította el, hanem a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen és időben való megtartását is megtiltotta”. Az indítványozó szerint a támadott végzés – a rendezvény megtartásának megtiltásával – anélkül korlátozta a gyülekezéshez való jogát, hogy azt más alapvető jog vagy valamely alkotmányos érték védelme megkívánta volna, és ezért a korlátozás nem felelt meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében előírt alapjogkorlátozás feltételeinek.
- [7] Az indítványozó kifejtette, hogy a támadott végzés indokolásában a bíróság arra hivatkozik, hogy a magánélethez való jog, a szabad helyváltoztatás joga, illetve a közjogi méltóság törvényben garantált védelméhez fűződő közérdek indokolja a gyülekezési jog korlátozását.
- [8] A közjogi méltóság védelméhez fűződő közérdek kapcsán az indítványozó azzal érvelt, hogy a bírói gyakorlat (Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.Kpk.45.743/2013/2. számú és 27.Kpk.45.920/2013/2. számú végzése) szerint a rendőrségnek vizsgálnia kell, hogy a védett személy biztonsága érdekében rendelkezésre állnak-e olyan egyéb, az adott cél elérésére alkalmas eszközök, amelyek a gyülekezési jog legenyhébb korlátozását eredményezik. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság ezt nem mérlegelte, és emiatt „döntése nem is felelhet meg sem a szükségesség, sem pedig az arányosság követelményének”.
- [9] A szabad helyváltoztatáshoz fűződő jogot érintően az indítványozó kifogásolta, hogy a bíróság a támadott végzésben nem követte a korábbi joggyakorlatot (Fővárosi Bíróság 27.Kpk.45.188/2011/4. számú és a Fővárosi Törvényszék 27.Kpk.45.385/2012/2. számú végzése). Az állandó joggyakorlat szerint olyan általános indokolással, hogy a rendezvény a szabad helyváltoztatás jogát korlátozza, nem akadályozható meg a gyülekezési jog gyakorlása. A törvényhozó ugyanis kifejezetten csak a közlekedés ellehetetlenülését jelölte meg tiltási okként; a törvényhozó tehát a közlekedés rendjéhez, zavartalanságához fűződő közérdeket nem tartotta elegendőnek

a rendezvény megtiltásához, éppen ezért a gyülekezési jog sérelmét jelentené, ha a jogalkalmazó szervek ilyen, a törvényben nem szabályozott okokból is megtilthatnák egy rendezvény megtartását.

- [10] Az indítványozó szerint a támadott végzés a 3/2013. (II. 14.) AB határozatra hivatkozva különbséget tett az egyes közterületek között. A bíróság az érintett közterület lakókörnyezeti jellegére tekintettel úgy foglalt állást, hogy ott a gyülekezési jog korlátozásához enyhébb indokok is elegendőek. Az indítványozó szerint ennek kapcsán a bíróság elmulasztotta megfelelően mérlegelni, hogy a gyülekezés szabadsága lényegében a rendezvény résztvevőinek közös véleménynyilvánítását garantálja. Az olyan véleménynyilvánítás pedig, amely közügyekre, közhatalmat gyakorló személyre vonatkozik, csak a legszigorúbb alkotmányossági vizsgálat mellett korlátozható. Mivel a bíróság elmulasztotta azt mérlegelni, hogy a rendezvény helyszínéként megjelölt közterület nem pusztán egy lakókörnyezet, hanem a miniszterelnök háza előtti utcarészlet, megalapozatlanul tette lehetővé pusztán a lakókörnyezetre hivatkozással a gyülekezési jog korlátozását.
- [11] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a bíróság alaptalanul hivatkozott az ún. „foglyul ejtett közönség” esetének megvalósulására. Az indítványozó az 55/2001. (XI. 29.) AB határozat, a 75/2008. (V. 29.) AB határozat, valamint a 95/2008. (VII. 3.) AB határozat alapján rámutatott arra, hogy ez az eset csak akkor valósul meg, ha a sértett csoporthoz tartozó személy kényszerül az őt hátrányosan érintő (szélsőséges) kijelentések végighallgatására. Az indítványozó szerint a bíróság alaptalanul alkalmazta a környéken lakókra hivatkozva a „foglyul ejtett közönség” esetét a gyülekezési jog korlátozására, hiszen semmi sem utalt arra, hogy a környéken lakók lennének az adott gyülekezés, illetve az általa kifejezett politikai véleménynyilvánítás címzettjei.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján 2015. június 8-án döntött az alkotmányjogi panasz befogadásáról.
- [13] Az Abtv. 59. §-a értelmében az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 67. § (2) bekezdés e) alpontja alapján okafogyottá válik az indítvány különösen, ha „az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált”. Jelen ügy tárgyalása során az Alkotmánybíróság teljes ülése ilyen „egyéb okként” értékelte az alábbiakat.
- [14] A 13/2016. (VII. 18.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) az Alkotmánybíróság megerősítette, „hogy a gyülekezési jog korlátai közül »a legsúlyosabbnak a gyülekezések előzetes tiltása minősül. Tiltás esetében ugyanis a kifejezésre szánt vélemény nem tud érvényesülni, mivel a gyülekezők nem tarthatják meg a rendezvényüket. Éppen e miatt *ultima ratio* jellegű korlátozásnak nevezhető az előzetes tiltás, hiszen az teljes egészében megvonja az alapjog érvényesülését. Ebben a tekintetben még a rendezvény feloszlata is fokozatilag enyhébb korlátozásnak minősül.« [...] A Gytv. [a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény] taxatív jelleggel két tilalmi esetkört nevesít, egyrészt ha a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása a népképviselői szervek vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, illetve ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható. A Gytv.-ben nevesített két tilalmi esetkörrel összefüggésben az Alkotmánybíróság az Alaptörvényre vonatkoztatva megállapította, hogy »[e] két korlát mögött az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével összhangban – a népképviselői szerv és a bíróságok zavartalan működésének súlyos veszélyeztetéseként – ott áll az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint – a közlekedés más útvonalon nem biztosítható esetkörében – a közlekedés rendjéhez fűződő közérdek. [75/2008. (V. 29.) AB határozat ABH 2008, 651, 658.]« {24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [30]}” (Abh1., Indokolás [27]–[28])
- [15] Mindebből az következik, hogy tartalmi értelemben problematikus az, hogy a bíróság végzése a magánélethez való jogra, a szabad helyváltoztatáshoz való jogra és a közjogi méltóságok törvényben garantált védelméhez fűződő közérdekre hivatkozással (9. oldal) kibővítette a békés gyülekezéshez való alapjognak a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 8. § (1) bekezdésében szereplő tiltó okait, mindazonáltal az Alkotmánybíróság tekintetbe vette azt, hogy az Abh1.-ben és a 14/2016. (VII. 18.) AB határozatban alaptörvény-ellenes jogalkotói mulasztást állapított meg.
- [16] Az Alkotmánybíróság által a magánszférához való jog védelmében megfogalmazott jogalkotói mulasztás indoka az volt, hogy a hivatali munkára tekintettel bejelentett tiltakozó gyűlésekre ne a közszereplők magánszféráját képező lakóházak környékén, hanem lehetőség szerint a hivatali munkahelyek környékén kerüljön sor. Külföldi jogi személyek (államok, nemzetközi szervezetek) elleni tiltakozás esetében ilyen helyszín a gyülekezés címzettjének nagykövetsége, székhelye, irodája. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a nagykövetségek környezetében tartott demonstrációk az alkotmányos demokráciák velejárái.

- [17] „»[A] demokratikus társadalmak toleranciaigénye miatt a gyülekezésnek nagyon magas küszöböt kell átlépnie ahhoz, hogy azt mások jogaira és szabadságaira nézve sértőnek lehessen elfogadni. Annál is inkább így van ez, mivel a gyülekezés szabadsága definíció szerint csak meghatározott ideig korlátozza mások ilyen vagy más irányú jogait.« {OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR): Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly, 80. pont, [...]}.” (Abh1., Indokolás [54]) Az Alkotmánybíróság emlékeztet ugyanakkor arra is, hogy „[a] fair balance elvével csak kivételes esetben egyeztethető össze, ha a gyülekezni kívánók véleményük csoportos kifejtését elsősorban azért kívánják megvalósítani, hogy a gyülekezés kizárólagos helyszínül a közéleti szereplő magánlakásának környékét jelölje meg. A demokratikus társadalomtól elvárt tolerancia sem ad okot arra, hogy a demokratikus véleményformálás szereplőit (a közéleti szereplőket és azok nem közéleti szereplő lakótársait, szomszédait) a magánszférához való alapjoguk aránytalan sérelmével helyezték nyomás alá. Mindez nem jelenti azt, hogy ezek a helyszínek elveszítik közterület jellegüket és általában nem jelenti azt sem, hogy az ilyen közterületre szervezett demonstráció szükségképpen érintené a rendezvénynek kitett személyek magánszférához való alapjoguk belső lényegét, másrésztől azonban az ott lakók joggal tarthatnak igényt az otthon nyugalmanak védelmére és e nyugalomnak csupán a fokozottan ideiglenes jellegű, és a magánszférához való jogukat aránytalanul nem érintő megzavarására. A körülmények mérlegelése alapján akár itt is tartható tehát gyülekezés, de adott esetben szigorúbb technikai feltételek mellett: így figyelembe kell venni különösen a gyülekezők célját, létszámát, a rendezvény időtartamát, gyakoriságát, dinamikus vagy statikus jellegét, és azt, hogy a résztvevők milyen napszakban, milyen hangosítás mellett kívánják üzenetüket eljuttatni a gyülekezés címzettjéhez. Az üzenetre való tekintettel mindez továbbra is közéleti kommunikációnak minősül, amit véd a békés gyülekezéshez való jog, ugyanakkor technikai korlátozás alá vethető egy másik Alaptörvényben biztosított jog, így a VI. cikk (1) bekezdésében szereplő magánszférához való jog védelmében.” (Abh1., Indokolás [53])
- [18] A megállapított jogalkotói mulasztás eredményeként az Országgyűlés elfogadta a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvényt [a továbbiakban: Gytv.], valamint a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésre irányuló bejelentés elintézésének és a gyűlés biztosításával kapcsolatos rendőrségi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 26/2018. (IX. 27.) BM rendeletet. A Gytv. 23. § (1) bekezdése megfogalmazza azt a jogalkotói célt, hogy a törvény hatálybalépésekor még el nem bírált bejelentésekre, meg nem tartott gyűlésekre, illetve folyamatban lévő eljárásokra e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A Gytv.-ben újraszabályozásra kerültek a tiltó okok, amelyek közé bekerült a konkrét ügyben releváns diplomáciai mentességet élvező személy védelme, mint a közrendi okból történő korlátozás egyik esete [Gytv. 13. § (3) bekezdés a) alpont]. Az Alkotmánybíróság megállapította ezzel összefüggésben, hogy a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.Kpk.46.118/2013/7. számú végzése részben erre az okra hivatkozott, így a Gytv. életbe lépését követő esetleges megismételt eljárás során a bíróság már megalapozottan hivatkozhatna erre a tiltó okra a TEK-utasítással érintett közterület vonatkozásában.
- [19] 4. Minthogy a korábbi gyülekezési törvényre már nem épül joggyakorlat, vagyis a Gytv. hatályba lépését követően az esetleges megismételt eljárás során a bíróságnak már a Gytv.-t kellene alkalmaznia, amelyben a diplomáciai mentességet élvező személy védelme külön jogi szabályozást nyert, ezért az Alkotmánybíróság a Gytv. szabályozását olyan egyéb oknak tekintette, amely az alkotmányjogi panasz eljárás okafogyottságát megalapozza. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján az alkotmányjogi panasz eljárást megszüntette.

Budapest, 2019. december 3.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/15/2014.

